

Mitmest omadussõnast koosnevate üksuste kirjutamine ja käänamine

Sirje Mäearu

Eesti keele instituudi keelenõuandjatel on küsitud, kuidas kirjutada mitmest omadussõnast koosnevaid üksusi: kas kokku või lahku, ning millal kasutada sidekriipsu. Küsimusi on andnud ka selliste sõnade moodustus, tähendus ja käänamine.¹

Kuidas nad tehtud on?

Mitmest omadussõnatüvest koosnevad kompleksomadussõnad² jagunevad moodustuskäigult liitomadussõnadeks, nimisõnafraasituletisteks ja liitnimisõnatuletisteks.

1. Liitomadussõnad.

- 1) Kui liitsõna sisaldab võrdväärseid liikmeid (moodustajate vahel on rinnastusseos), on tegu **rindliitomadussõnaga**³. Selle põhitunnuseks on ümbersõnastus sidesõnaga *ja*, nt *magushapu* kapsas on kapsas, mis on ühtaegu *magus* ja *hapu*, *sotsiaal-majanduslik* areng on areng, mis on *sotsiaalne* ja

¹ Pikemalt ja rohkem näiteid ning allikaviiteid vt S. Mäearu, Pilguheit adjektiivile. – Sõnaga mõeldud mõte. Pühendusteos Tiitu Ereltile 20. aprillil 2012. Eesti Keele Instituudi toimetised 14. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2012, lk 124–156.

² Terminit *kompleksomadussõna* on kasutanud Reet Kasik oma raamatus „Sõnamoodustus“. Eesti keele varamu I. Tartu Ülikooli kirjastus, 2015.

³ Terminit *rindliitomadussõna* kasutas esimest korda Mati Erelt „Eesti keele käsiraamatus“ (1997) ja terminit *laiendliitomadussõna* Reet Kasik oma raamatus „Komplekssete sõnade struktuur“. Tartu Ülikooli eesti keele osakonna preprintid 3. Tartu, 2013, lk 19 (Mati Ereltil vastas viimasele *põimliitomadussõna*).

majanduslik. Rindliitsõna osad kirjutatakse kokku: *külmniiske*, *nõguskumer*, *sinimustvalge*, *tehnomajanduslik*, või ühendatakse sidekriipsuga: *võrdlev-ajalooline*, *sõjalis-sportlik*, *agraar-industriaalne*.

- 2) Kui liitsõna üks liige laiendab teist (moodustajate vahel valitseb alistusseos), nimetatakse liitsõna **laiendliitomadussõnaks**: *helepunane*, *tumeroheline*, *piimjasvalge*, *luitunudsinine*, *kõrvetavkuum*, *kemopuhas*. Osa laiendliitsõnu vastab omadussõnafraasile, kus omadussõnast lähtuv *lt-* või *sti-*liiteline viisimäärsõna laiendab liitsõna järelosas olevat omadussõna: *rumaljulge* 'rumalasti julge', *seismoaktiivne* 'seismiliselt aktiivne'.

2. **Nimisõnafraasituletised**. Need on saadud omadussõna ja nimisõna ühendeist: *pruunisilmne* (< pruunide silmadega), *tõmbilehine*, *nõrgamõistuslik*, *heasoovlik*, *väikeseõieline*, *heledajuukseline*. Selliste sõnaühendist lähtuvate tuletiste puhul on nähtud moodustustüüpi, kus korruga rakenduvad liitmine ja tuletus⁴. Sidekriipsuga kirjutatakse *avalik-õiguslik* (< avalik õigus), *ajaloolis-geograafiline* (< ajalooline geograafia), *teaduslik-fantastiline* (< teaduslik fantastika).

3. **Liitnimisõnatuletised**. Omadussõnalise esiosaga liitnimisõnast on tuletatud nt *madalpingeline* (< madalpinge), *vanamehelik* (< vanamees), *jämekoomiline* (< jämekoomika), *objektiividealistlik* (< objektiividealism), *immunohistokeemiline* (< immunohistokeemia).

Märkus. Pikema võõrtüvelise esiosaga sõnade kõrval käibib lühemaid variante, kus võõromadussõnalist esikomponenti (enamasti *line-*, vahel ka *ne-*liitelist) asendab seotud võõrtüve ja sidevokaali *o* ühend. Sellist esiosa on nimetatud ka pooleesliiteks ehk prefiksoidiks⁵ ning korduvaks seotud tüveks⁶. Nii-sugust osist sisaldav sõna on kas rindliitsõna (*kemomehaani-*

⁴ S. Vare, Omadussõnaliited tänapäeva eesti kirjakeeles. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus, 1984, lk 4.

⁵ Vt nt T. Erelt, Terminõpetus. Tartu Ülikool. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2007, lk 224.

⁶ M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael, S. Vare, Eesti keele grammatika I. Morfoloogia. Sõnamoodustus. Trükki toime-

line 'keemilis-mehaaniline'), laiendliitsõna (*tehnokõlbmatu* 'tehniliselt kõlbmatu') või liitnimisõnatuletis (*termoelektri-line* < termoelekter).

Kuidas neid kirjutada?

Eesti õigekeelsustava järgi kirjutatakse omadussõna järgneva omadussõnaga kokku, kui nad moodustavad kindla omaette mõiste⁷: *valkjassinine, magushapu, valusraske, rumalubke*. Keelenõuandjatel on küsitud värvinimetuste kirjutamist: kas *bele pruun* või *belepruun*? Reegel näeb ette kokkukirjutamise: *belepruun, tumehall, erepunane, tuhmsinine, erkroheline, kahvatuuroosa, mattkollane, kirgassinine*. Kui täpsustavat omadussõna laiendab määrsõna, tuleb omadussõnafraas järgnevast omadussõnast lahku kirjutada, vrd *sügavpunane* ja *väga sügav punane, heleroheline* ja *eriti bele roheline*.

Keerulisemaks läheb lugu liitsõnalise järelosa korral: kas *bele mündiroheline* või *belemündiroheline*? Sellised võiks pikkuse tõttu kirjutada lahku: *bele mündiroheline* (samuti *bele piparmündiroheline*), *ere rohekassinine, tume vaarikapunane, õrn sirelililla, kahvatu kollakaspruun*. Meeles tuleks pidada seda, et lahkukirjutus tingib käänamise ning omadussõnalise täiendi ühildamise nimisõnalise (ja omadussõnalise) põhjaga⁸: *eredatel rohekassinistel* triipudel. Mõnel juhul võib lahkukirjutus (ja ühildamine) põhjustada arusaamisraskusi, mistõttu võiks eelistada selgussidekriipsuga kokkukirjutust, vrd *sügavates kirsspunastes* kaussides ja *sügav-kirsspunastes* kaussides.

Käändsõna ja omadussõna kokku-lahkukirjutamise üldpõhimõttel on täpsustusi. Eelneva omadussõnaga kokkukirjutamise tingib

tanud M. Erelt peatoimetajana, T. Erelt, H. Saari, Ü. Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut, 1995, lk 475.

⁷ Kokku- ja lahkukirjutuses sõnamoodustuskäiku ei arvestata ja liitsõnadeks nimetatakse kõiki sõnu, mille mingi (mitte tingimata viimane) moodustusaste on liitmine (M. Erelt, T. Erelt, K. Ross, Eesti keele käsiraamat. Kolmas, täiendatud trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2007, lk 369. <http://www.eki.ee/books/ekk09>).

⁸ Põhjaga ei ühildu *nud-*, *tud-*kesksõna ja *mata*-vorm.

ne- ja line-liiteline omadussõna⁹ ning lik-liiteline omadussõna¹⁰: *hullumeelne, õigeaegne, elavaloomuline, kollasetriibuline, heasüdamlik, pahatahtlik*.

Omadussõna kirjutatakse kokku ka eelneva kesksõnaga¹¹. Sellised kompleksõnad on tihti peale nimisõna fraasituletised: *möödunud-aastane* (< möödunud aasta), *kulunudkõiteline, luitunudvärviline, tulevasügisene*, või laiendliitsõnad, kus kesksõna kannab määrsõnalist tähendust: *pimestavvalge* 'pimestavalt valge', *loikavkülme, salvavpilkeline, võidunudroheline, parkunudpruun*. Rinnastusseose korral kasutatakse sidekriipsu: *määratudunud-haisev* 'määratudunud ja haisev', *loov-praktiline, nauditav-meeleolukas*. Sidekriipsuga kokkukirjutusele tuleks lahkukirjutust eelistada arusaamise huvides juhul, kui esimene omadussõna käibib liitomadussõnades ka täpsustava laiendina. Sellised on näiteks *nud*-kesksõnad *kulunud* ja *määratudunud*, vrd *määratudunudpunane* (laiendliitsõna, näitab värvitooni) ja *määratudunud punane* (rindühend *määratudunud ja punane*) pluss, *kulunudvalge* ja *kulunud valge* särk, ning *v*-kesksõna *pimestav*, vrd *pimestavoranž* ja *pimestav oranž* valgus.

Omadussõna kirjutatakse kokku eelneva lühitüvega: *punamust* (puna/ne + must), *rohekollane, sinisilmne, pilkaspime, pisitilluke, tasakumer, kõrgtihe, ehthaiselik, puhtisuline, kaugjuhitav, kergsüttiv, kiirkivistuv, rasksulav, üldtunnustatud*¹². Rindliitsõnades on

⁹ Nt Õigekeelsuse sõnaraamat. Toimetanud E. Nurm, E. Raiet, M. Kindlam. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1960, lk 848; Õigekeelsussõnaraamat. Toimetanud R. Kull, E. Raiet. Koostanud T. Erelt, R. Kull, V. Põlma, K. Torop. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus, 1976, lk 893; T. Erelt, Eesti ortograafia. Viies, täiendatud trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2016, lk 46.

¹⁰ E. Väari, Eesti keele õpik keskkoolile. 6. trükk. Tallinn: Valgus, 1973, lk 178.

¹¹ J. Valgma, N. Remmel, Eesti keele grammatika. Käsiraamat. 2. trükk. Tallinn: Valgus, 1970, lk 391.

¹² Omadussõnamoodustuses on selliseid käsitatud kui omaduse määrale osutavaid lühenenud määrsõnu (M. Erelt, T. Erelt, K. Ross, Eesti keele käsiraamat, lk 419), nt *kergloetav, rasksüttiv, puhtisiklik*, aga on peetud ka adjektiivitüve lühenenud, seotud variandiks, nt *puht/isiklik* (puhas : puhta), *kerg/loetav* (M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael,

vähemalt *lis*-esiosa puhul tavaks kasutada sidekriipsu: *silbilis-tooni-line*. Samuti kirjutatakse omadussõna kokku eelneva *o*-lõpulise võõrtüvega: *psühhosomaatiline, termoreageeriv, seismoakustiline*.

Omajagu peavalu valmistavad sõnad, mis käibivad nii omadussõnadena kui ka määrsõnadena. Määrsõnad kirjutatakse üldjuhul omadussõnast lahku (nt *sügavalt filosoofiline, kergesti süttiv*), nii tuleb lahku kirjutada ka määrsõnaliselt tarvitav omadussõna¹³. Mitmed neist on *tu*-liitelised: *tohtu* suur, *ilmatu* kõrge, *otsatu* lai. Samuti kirjutatakse lahku *hirmus* kuum, *jube* ilus, *kole* külm. Selliste hulka on mõnikord arvatud ka *paras*. „Eesti keele seletav sõnaraamat“ (2009) märgib sõna „*paras*“ tähenduse ’sobiv, kohane’ juures, et sõna esineb ka koos teise, täpsustava omadussõnaga. Näidetest ilmneb, et *paras*¹⁴ ühildub oma põhjaga (*parajat peenikest* nõela, *parajast jämedast* pakust), eristudes selle poolest teistest määrsõnalisest omadussõnadest. Ilmselt selle tõttu, et mitte ühildada ning et näidata kinnistunud tähendust, on sõna *paras* ka oma põhjaga kokku kirjutatud, vt nt „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ artikkel „*paras*niiske“ ning „Eesti õigekeelsussõnaraamatu ÕS 2013“ artikleid „*niiske*“ ja „*paras*“.

Samas on omadussõnu, mis liitsõna esiosana annavad järeلسõnaga väljendatud omadusele samuti intensiivistava tähenduse, kuid mis kirjutatakse järgneva omadussõnaga kokku. Sellised on näiteks *hale, hull, kibe, ropp*: *halearmetu* ’väga armetu’, *hulljulge* ’pööraselt julge’, *kibekiire* ’äärmiselt kiire’, *roppkallis* ’väga kallis’. Seega peab keeletarvitaja olema teadlik, millisel juhul rakendada lahkukirjutust ja millisel juhul kokkukirjutust, või oskama seda infot õigekeelsusallikatest leida.

S. Vare, Eesti keele grammatika II. Süntaks. Lisa: Kiri. Trükki toimetanud M. Erelt peatoimetajana, T. Erelt, H. Saari, Ü. Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, 1993, lk 562).

¹³ J. Aavik, Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika. Tartu: Noor-Eesti kirjastus, 1936, lk 341; Õigekeelsuse sõnaraamat, lk 849; Õigekeelsussõnaraamat, lk 893; T. Erelt, Eesti ortograafia, lk 46.

¹⁴ Kui teised siin nimetatud sõnad on nt „Eesti keele seletav sõnaraamat“ märkinud omadussõnaks ja määrsõnaks, siis sõna *paras* üksnes omadussõnaks.

Millal kasutada sidekriipsu?

Sidekriipsu praktiline väärtus võib mitmest omadussõnast koosnevate üksuste kirjutamisel ilmned a sarnase kujuga (st samu komponente sisaldavate), ent moodustuskäigu tõttu eri tähendusega liitsõnade ja tuletiste puhul. Seda muidugi juhul, kui kirjutaja ja lugeja on õige-kirjutuskokkulepetest teadlikud.

Ortograafiareeglid¹⁵ on näinud ette sidekriipsu paneku liitsõnade võrdväärsete osade vahele, kus sidekriips asendab puuduvat sidesõna ja. Näited on enamikus *lik-* ja *line-*liitelised omadussõnad: *arutlev-asjalik*, *sotsiaal-majanduslik*, *lüürilis-eepline*. Sidekriipsu kasutust *lik-* ja *line-*liitelistes omadussõnades käsitleb ka eraldi reegel. Nimelt arutas Emakeele Seltsi keeleteoimkond omadussõnaliste liitüksuste ortograafia lihtsustamist 1970. aasta lõpus ja võttis 1971. aasta alguses vastu soovitusel, mille vabariiklik õigekeelsuskomisjon 10. mail 1972 üldjoontes heaks kiitis¹⁶. Nende soovitude järgi tuleb sidekriipsuga kirjutada *line-* või *lik-lõpuline*¹⁷ rindliitomadussõna: *sõnalis-muusikaline* (< sõnaline + muusikaline), ja nimisõna fraasist lähtuv tuletis: *võrdlev-anatoomiline* (< võrdlev anatoomia). Ühtlasi nenditi variantide *sotsiaalpoliitiline* (lähtub *sotsiaalpoliitikast*) ja *sotsiaal-poliitiline* (sotsiaalne + poliitiline) paratamatust.

Seega saab sidekriipsuga kirjutada rindliitomadussõnu: *kaubalis-rahaline*, *toksilis-toitumuslik*, *atomistlik-molekulaarne*, *kleepuv-porine*, ja nimisõna fraasituletisi: *avalik-õiguslik* (< avalik õigus), *katselis-*

¹⁵ K. Vainula, Eesti keele õigekirjutuse-käsiraamat. Tallinn: autori kirjastus, 1932, lk 33; J. Aavik, Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika, lk 341, 409; Õigekeelsuse sõnaraamat, lk 853; A. Kask, Eesti keele grammatika III. 1. vihik. Liitsõnad ja sõnade liitumisviisid eesti keeles. Tartu Riiklik Ülikool. Eesti keele kateeder. Tartu, 1967, lk 77; E. Vääri, Eesti keele õpik keskkoolile, lk 178; Õigekeelsussõnaraamat, lk 898; T. Erelt, Eesti ortograafia, lk 79.

¹⁶ Emakeele Seltsi keeleteoimkond ja KKI sõnaraamatute sektor soovivad. Adjektiivsete liitüksuste kokkukirjutamisest. – Keel ja Kirjandus 1971, nr 4, lk 235–237; T. Erelt, Vabariikliku õigekeelsuskomisjoni otsuseid. – Keel ja Kirjandus 1972, nr 7, lk 432.

¹⁷ Emakeele Seltsi keeleteoimkonna soovitusel hõlmasid ka *ne-lõpulis* omadussõnu.

-foneetiline (< katseline foneetika). Enne vabariikliku õigekeelsuskomisjoni ülalnimetatud otsust soovitati tervikmõistest lähtuvat *lik-, line-, ne-*tuletist ilma sidekriipsuta kokku kirjutada¹⁸: *avalik-õiguslik, võrdlevanatoomiline*. Varasem sidekriipsu kasutus võib tunduda selgem: rindliitsõna kirjutati sidekriipsuga ja põimtarin did (sõnaühendi- ja liitsõnatuletised) ilma. Vrd enne *võrdlev-ajalooline* ja *võrdlevanatoomiline* ning nüüd *võrdlev-ajalooline* ja *võrdlev-anatoomiline*.

Ilma sidekriipsuta vormistatakse laiendliitomadussõnad: *tumehall, kahvaturobeline, ränkraske, õrnsoolane, luitunudpunane*, liitnimisõnatuletised¹⁹: *strukturaallingvistiiline, vokaaltehniline*; lühenedud tüvega liitsõnad: *punakollane, sinivalge, kollarohepunane, pisipisike, punapunane*, ning *o-lõpulisel võõrtüvega* kompleks sõnad²⁰: *audiovisuaalne, seisreaktiivne, patoanatoomiline*.

Mõnel juhul on sidekriipsul eristusfunktsioon, vrd *sotsiaalpoliitiline* (< sotsiaalpoliitika) ja *sotsiaal-poliitiline* (< sotsiaalne ja poliitiline), *sotsiaalpsühholoogiline* (< sotsiaalpsühholoogia) ja *sotsiaal-psühholoogiline* (< sotsiaalne ja psühholoogiline), *subjektiividealistlik* (< subjektiividealism) ja *subjektiiv-idealistlik* (< subjektiivne ja idealistlik).

Kuidas neid käänata?

Õigekeelsusallikates on räägitud rindliitnimisõnade ja paarisnimisõnade käänamisest, kuid rindliitomadussõnade käänamisest pole suurt juttu olnud.

¹⁸ Õigekeelsuse sõnaraamat, lk 853; A. Kask, Eesti keele grammatika, lk 78.

¹⁹ Emakeele Seltsi keeleteoimkond ja KKI sõnaraamatute sektor soovivad, lk 235–237; T. Erelt, Vabariikliku õigekeelsuskomisjoni otsuseid, lk 432; Õigekeelsussõnaraamat, lk 898; T. Erelt, Eesti ortograafia, lk 79.

²⁰ V. Tauli, Eesti grammatika I. Hääliku-, vormi- ja sõnaõpetus. Institutionen för finsk-ugriska språk. Soome-Ugri Keelte Instituut. Upsala, 1972, lk 130; E. Kindlam, Meie igapäevane keel. Tema hoolet ja seadet. Tallinn: Valgus, 1976, lk 189; M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael, S. Vare, Eesti keele grammatika II, lk 422; T. Erelt, Eesti ortograafia, lk 79.

Sidekriipsuga kirjutatud rindliitomadussõna puhul saaks kää-
nata kõiki osi juhul, kui esikomponendil on täielik sõna kuju, nt
tige-tusane : *tigedast-tusasest* pilgust, *küsiv-siduv* : *küsivad-siduvad*
asesõnad, *majanduslik-kultuuriline* : *majandusliku-kultuurilise*
arenguga. „Eesti keele grammatika“²¹ on küll öelnud, et seal, kus
esikomponendi käänamine iseenesest võimalik, saab jätta selle
enamasti siiski muutmata ning sel juhul saaks osised kirjutada
ilma sidekriipsuta kokku, kuid vabariikliku õigekeelsuskomisjoni
eespool nimetatud soovitusel tuleb vähemalt *lik-* ja *line-*liite-
line rindliitsõna kirjutada sidekriipsuga ning see toob kaasa ka
käänamisprobleemi.

Õigekeelsustavas on vähemalt *lik-*liiteline esiosa ühildamata jäe-
tud: *marksistlik-leninlikku* ideoloogiat, *omavalitsuslik-parlamentaarsel*
demokraatial. Üksnes viimase osa allumist reeglipärasele
muutustele on nimetanud Eduard Väari²², tuues käänamisnäiteks
*lik-*tuletistega liitsõna *marksistlik-leninlik* : *marksistlik-leninliku* :
marksistlik-leninlikku (sama rindliitsõna samasuguse käänamisega
on andnud ka „Väike õigekeelsuse sõnaraamat“ 1953, „Õigekeel-
suse sõnaraamat“ 1960 j). Samuti märgib „Eesti keele lauseõpetuse
põhijooned I. Lihtlause“²³, et sellistes liitsõnades, mis koosnevad
samaväärsetest eri komponentidest, mida kirjas seob sidekriips,
muutub ainult viimane komponent ja omandab põhisonale vastava
käändelõpu: *apostellik-jüngerlik-preesterliku* ilme, *sõbralik-südam-
likku* tooni.

Igapäevases keelekasutuses on näha nii esiosa käänamist kui ka
käänamata jätmist. Mõne rindliitsõna (*keiserlik-kuninglik*, *mark-
sistlik-leninlik*, *võrdlev-ajalooline*) vormide täppisotsing Google'ist
(vaadatud 3. III 2016) näitab, et esiosa eelistatakse käänamata
jätta: *keiserlik-kuningliku* 25 kasutusjuhtu (*keiserliku-kuningliku*
12), *marksistlik-leninlikku* 55 (*marksistlikku-leninlikku* 8), *võrdlev-*

²¹ M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael, S. Vare, Eesti keele grammatika II, lk 423.

²² E. Väari, Eesti keele õpik keskkoolile, lk 58.

²³ K. Mihkla, L. Rannut, E. Riikoja, A. Admann, Eesti keele lauseõpetuse põhijooned I. Lihtlause. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus, 1974, lk 252–253.

-ajaloolise 79 (*võrdleva-ajaloolise* 9). Võrdluseks olgu toodud ka ühe nimisõnafraasituletise (*avalik-õiguslik*²⁴ < avalik õigus, käänama peaks üksnes järelosa *õiguslik*) otsingu tulemused: *avalik-õiguslikud* 167 kasutusjuhtu ja *avalikud-õiguslikud* 26.

Kui reegel nõuaks rindliitomadussõna kõigi osade käänamist, peaks keeletarvitaja käänamisotsuse tegemiseks teadma, kas sidekriipsuga kirjutatud sõna on rindliitsõna (millel võiks täiskujuliste komponentide korral käänata kõiki osi), nt *võrdlev-ajalooline* 'võrdlev ja ajalooline', või nimisõnafraasist saadud tuletis (millel käändub vaid viimane osa), nt *võrdlev-anatoomiline* (< võrdlev anatoomia). Keeletarvitaja võib kompleksomadussõna moodustuskäigu määramisel hätta jääda.

Arvestades nii seda kui ka *lik*-liitliste rindliitomadussõnade käänamise õigekeelsuslikku tava, võiks peale *lik*-liitliste ka teistel täistüvelise esiosaga ja sidekriipsuga vormistatud rindliitomadussõnadel käänata üksnes järelosa: *keiserlik-kuninglikku* armeed, *ühiskondlik-poliitilised* vaated, *loov-praktilisele* lõputööle, *veider-naljakad* kombed.

Märkus. Kui *ne-*, *line-* või *mine-*lõpuline esiosa on jäetud rindliitomadussõnas mingil põhjusel lühendamata, tuleb seda käänata: *helekollast-tumesinist* ruudustikku (mitte: *helekollane-tumesinist*), *tuulisel-vihmasel* päeval (mitte: *tuuline-vihmasel* päeval).

Nii saaks toimida ühtviisi – käänata ainult järelosa – kõigi sidekriipsuga kirjutatud kompleksomadussõnade puhul, olgu see täis- või lühitüvelise esiosaga rindliitsõna: *võrdlev-ajaloolist* meetodit, *kognitiiv-käitumuslikku* teraapiat, või nimisõnafraasituletis: *avalik-õiguslikust* telekanalist.

Üksnes järelosa käänatakse ka ilma sidekriipsuta vormistatud kompleksomadussõnadel. Sellised on rindliitsõnad: *magushapused* õunu, *nõguskumeral* läätsel, laiendliitsõnad: *kollakaspunasel* taustal, *hilisküpsed* noored, ja liitsõnatuletised: *jämekoomiliste* jantide, *sotsiaaldemokraatlikud* vaated.

²⁴ Kasutusel on ka samatähenduslik uudissõna *avaõiguslik* (< *avaõigus* 'avalik õigus'), mille puhul käänamisprobleemi pole.

Kõiki komponente käänatakse, kui tegu on nimisõnafraaside rindühendiga, kust korduv peasõna on ära jäetud: *sotsioloogilisi-psühholoogilisi* uurimusi = *sotsioloogilisi* (uurimusi) ja *psühholoogilisi* uurimusi; ja-sidesõnaga vormistus võib selgem olla.

Oma Keel 2016, nr 1